
K problematike modernej endovaskulárnej liečby ochorení periférnej cirkulácie na Slovensku

JURAJ MAĎARIČ¹, IVAN VULEV², AUGUSTÍN MISTRÍK¹
Bratislava, Slovenská republika

MAĎARIČ J, VULEV I, MISTRÍK A. **K problematike modernej endovaskulárnej liečby ochorení periférnej cirkulácie na Slovensku.** *Cardiol* 2008;17(2):83–85

Epidemiologické trendy, stúpajúci vek populácie, ale aj nedostatočná dostupnosť špecializovanej angiologickej starostlivosti majú vplyv na pretrvávajúcu vysokú morbiditu a invaliditu spojenú s ochoreniami periférnych ciev. V tomto smere nepriaznivá situácia je na Slovensku umocnená aj systémovými finančnými limitmi. Autori v príspevku v širších súvislostiach rozoberajú problematiku ochorení periférnej cirkulácie z pohľadu kardiológie a angiológie a definujú krátkodobé a dlhodobé priority vo vzťahu k endovaskulárnym liečebným metódam a komplexnej starostlivosti o kardiovaskulárneho pacienta, ktoré je z ich pohľadu potrebné stanoviť v oblasti kardiológie a angiológie, ako aj z toho vyplývajúce návrhy a odporúčania na zlepšenie súčasného stavu.

Kľúčové slová: endovaskulárne intervencie – cievny systém – kardiológia – angiológia

MADARIC J, VULEV I, MISTRIK A. **Present situation of up-to-date endovascular treatment of peripheral circulation diseases in the Slovak Republic.** *Cardiol* 2008;17(2):83–85

Epidemiological trends, aging population and insufficient availability of specialized angiologic care affect persistent high morbidity and invalidity related to diseases of the peripheral vessels. The situation in Slovakia is more unfavourable due to systemic financial limits. The authors present the problem of peripheral circulatory diseases from the aspect of cardiology and angiology and define short-term and long-term priorities relating to endovascular therapeutic methods and complex care in the field of cardiology and angiology, as well as resultant proposals and recommendations for improving the present situation.

Key words: Endovascular interventions – Vascular system – Cardiology – Angiology

Angiografickú diagnostiku a intervenčné výkony na periférnych cievach v súčasnosti na území Slovenskej republiky zabezpečujú predovšetkým intervenční rádiológovia a veľmi okrajovo intervenční kardiológovia. Prakticky neexistencia špecializovaných angiologických oddelení, ako aj finančné limity negatívne vplyvajú na dostupnosť náročnejších endovaskulárných terapeutických výkonov, ktoré si vyžadujú interdisciplinárnu starostlivosť o pacienta s cievny ochorením.

Súčasný stav problematiky v SR

Primárnu starostlivosť o vaskulárneho pacienta na Slovensku ambulantne zabezpečuje sieť angiochirurgických a novšie už aj angiologických ambulancií. Prakticky neexistencia angiológie v nemocničnej starostlivosti predstavuje závažný kvalitatívny nedostatok v komplexnej starostlivosti o vaskulárneho pacienta. Výsledkom je mini-

málna dostupnosť špecializovanej starostlivosti a z toho vyplývajúca nedostatočná dostupnosť náročnejších endovaskulárných terapeutických výkonov, ktoré si vyžadujú úzku spoluprácu viacerých odborov (kardiológia, angiológia, kardiochirurgia, cievna chirurgia, diagnostická a intervenčná rádiológia, neurológia atď.). Toto v konečnom dôsledku vplyva na pretrvávajúcu vysokú mortalitu, morbiditu a invaliditu, ktoré sa spájajú s ochoreniami periférnych ciev a takisto na vysoké finančné náklady poistovní vyčlenené na liečbu a dlhodobú starostlivosť o pacientov s predovšetkým neskoršími komplikáciami týchto ochorení (pacienti po mozgových príhodách, pacienti po amputácii pre periférne arteriálne ochorenie dolných končatín atď.). Celosvetový trend nových diagnostických a terapeutických postupov v tejto oblasti nebol u nás dostatočne zachytený a mal by byť pre nás výzvou tak z medicínskej, ako aj ekonomickej stránky.

Situácia v iných krajinách

Problematika periférnych intervencií v jednotlivých členských krajinách Európskej únie sa rieši rôznym spôsobom, čo vyplýva z lokálnych tradícií. Popri intervenčnej rádiológii, ktorá zabezpečuje vo väčšine krajín podstatnú časť invazívnej cievnej diagnostiky a periférnych endovas-

Z ¹Oddelenia intenzívnej angiológie Kardiologickej kliniky, ²Oddelenia diagnostickej a intervenčnej rádiológie, Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a. s. v Bratislave, Slovenská republika

Do redakcie došlo dňa 14. februára 2008; prijaté dňa 14. marca 2008

Adresa pre korešpondenciu: MUDr. Juraj Maďarič, Oddelenie intenzívnej angiológie, Kardiologická klinika, NÚSCH, a. s., Pod krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: jurmad@hotmail.com

kulárnych intervencií, v ostatných rokoch smeruje aj k vytváraniu samostatne pôsobiacich angiologických oddelení, ktoré taktiež zabezpečujú intervenčné výkony, prípadne k špecializácii časti intervenčných kardiológov na periférne intervencie a tým k pokrytiu časti angiologickej problematiky kardiologicko-angiologickými pracoviskami (1 – 3). Dobrým príkladom takéhoto smerovania sú napríklad Nemecko alebo Česká republika. V niektorých krajinách participujú na endovaskulárnych intervenciách vo väčšej miere cievní chirurgovia (napríklad Belgicko), čo však nemusí byť trend adekvátny, keďže komplexne ide o internú problematiku a chirurgická liečba sa týka len menšieho počtu cievných pacientov (10 – 20 %).

Priority v oblasti periférnych intervencií

Rozvoj v oblasti periférnych intervencií v ostatných desiatich rokoch zvýšil záujem kardiológov a angiológov o túto problematiku. Spolupráca rádiológov a angiológov, respektíve kardiológov sa nielen v našich podmienkach, ale aj inde v zahraničí ukazuje v tejto oblasti ako nevyhnutná a prospešná. Tréning v odbore cievných intervencií u nás odborne spracováva Pracovná skupina kardiovaskulárnej a intervenčnej rádiológie (PS KVIR) pri Slovenskej rádiologickej spoločnosti. Preto cesta spoločných certifikácií intervenčných špecialistov a jednotlivých pracovísk je u nás vhodným riešením zosúladenia jednak kvality výkonov a kompetencií v tejto oblasti, ako aj predpokladom na zabezpečenie pokrytia územia Slovenskej republiky dostatočným počtom akreditovaných pracovísk a certifikovaných pracovníkov. Táto cesta najviac korešponduje s aktuálnym celosvetovým trendom. Konečne, v spolupráci s rádiológmi budú pre kardiológov a angiológov dostupné i ďalšie možnosti vaskulárnej diagnostiky, ako počítačová tomografia (CT) a MR angiografia. Zriadenie samostatných angiologických, respektíve kardio-angiologických oddelení a angiologických jednotiek intenzívnej starostlivosti je zásadným krokom. V súlade s koncepciou MZ SR (4) by zriadenie týchto modelových pracovísk bolo vhodné predovšetkým v rámci existujúcich kardiocentier, respektíve v nemocniciach so zabezpečením katetrizačných výkonov. S tým sa môže spájať i potreba výchovy špecialistov aj z radov angiológov s potrebnými znalosťami a zručnosťami v intervenčných metódach, ich certifikácia, ako aj akreditácia jednotlivých pracovísk.

Z opísaného vyplývajú i jednotlivé krátkodobé a dlhodobé priority, ktorých naplnenie by malo viesť k zlepšeniu situácie v starostlivosti o angiologických pacientov v Slovenskej republike.

Krátkodobé priority

- Vytvorenie pracovísk, ktoré koncentrujú internistický a intervenčný prístup k angiologickému pacientovi: má dostupné angiologické lôžka, akútne angiologické lôžka, vyriešenú „delbu práce“ a multidisciplinárnu spoluprácu pri endovaskulárnych intervenciách; zároveň je „pod jednou strechou“ dostupná aj intervenčná rádiologická a angiochirurgická starostlivosť
- Posilnenie ambulantnej angiologickej siete a súčasne úsilie o zvýšenie záujmu internistov a všeobecných lekárov o angiologickú problematiku (aj s cieľom správnych a včasných indikácií na intervenčné výkony)

Dlhodobé priority

- Zvýšenie dostupnosti náročných periférnych intervenčných výkonov s komplexným farmakologicko-endovaskulárnym prístupom (artériová a žilová lokálna trombolýza, karotický a renálny stenting atď.)
- Koncentrácia intervenčných výkonov na akreditovaných pracoviskách
- Skvalitnenie periférnych intervenčných služieb na základe certifikácie
- Rozšírenie palety poskytovaných výkonov
- Popri intervenčných rádiológoch výchova intervenčných angiológov
- Výraznejšie preniesť témy ochorení periférnych ciev a intervenčných techník liečby i na pôdu Slovenskej kardiologickej spoločnosti (SKS) a na kongresy a podujatia organizované SKS, tak ako je to na podobných relevantných medzinárodných podujatiach (kongresy ESC, AHA, ACC)

Konkrétne návrhy a odporúčania na zlepšenie súčasného stavu

1. Zriadenie špecializovaných angiologických oddelení (vhodné zatiaľ aspoň v rámci existujúcich kardiocentier)
 - a) bežné angiologické lôžka pre pacientov indikovaných na periférne intervencie
 - b) angiologické jednotky intenzívnej starostlivosti (pre pacientov, ktorí vyžadujú monitoring)
2. Z začať spoluprácu s cieľom zjednotenia sa na spoločných certifikáciách periférnych vaskulárnych intervencií s Pracovnou skupinou kardiovaskulárnej a intervenčnej rádiológie pri Slovenskej rádiologickej spoločnosti – „endovaskulárni špecialisti“

-
3. Pravidelné zaradenie samostatnej „Sekcie periférnej cirkulácie“ s dôrazom na intervenčnú liečbu do programu výročných kongresov SKS
 4. V rámci SKS vytvorenie samostatnej pracovnej skupiny pre širokú problematiku ochorení periférnej cirkulácie

Záver

Zvýšený záujem zo strany angiológov, ale predovšetkým kardiológov o angiológiu, vytvorenie špecializovaných angiologických pracovísk a úzka spolupráca s intervenčnými rádiológmi, by mali zlepšiť a skvalitniť starostlivosť o vaskulárneho pacienta a zvýšiť dostupnosť náročných moderných periférnych intervenčných výkonov. Na dosiahnutie tohto cieľa však bude nevyhnutné aj vyčlenenie nových finančných zdrojov v systéme zdravotnej starostlivosti.

Literatúra

1. Levin DC, Becker GJ, Dorros G, et al. Councils on Cardiovascular Radiology, Cardiothoracic and Vascular Surgery, and Clinical Cardiology, American Heart Association. Training standards for physicians performing peripheral angioplasty and other percutaneous peripheral vascular interventions. *J Vasc Interv Radiol* 2003;14:S359–361.
2. ACC/ACP/SCAI/SVMB/SVS clinical competence statement on vascular medicine and catheter-based peripheral vascular interventions: a report of the American College of Cardiology/American Heart Association/American College of Physician Task Force on Clinical Competence (ACC/ACP/SCAI/SVMB/SVS Writing Committee to develop a clinical competence statement on peripheral vascular disease). *J Am Coll Cardiol* 2004;44:941–957.
3. Beller GA, Bonow RO, Fuster V. Core Cardiology Training Symposium (COCATS). ACC revised recommendations for training in adult cardiovascular medicine. Core Cardiology Training II (COCATS 2). (Revision of the 1995 COCATS training statement). Task force 11: training in vascular medicine and peripheral catheter based interventions. *J Am Coll Cardiol* 2002;39:1242–1246.
4. Koncepcia zdravotnej starostlivosti v odbore angiológia. *Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky* 2006;28–42:70.